

Posudek na bakalářskou diplomovou práci

Jan Krajíček

Společenský život Humpolce v první polovině 20. století,

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Praha 2009, 70 str.

Bakalářská práce Jana Krajíčka byla koncipována jako studie, která prostřednictvím sondy do vývoje společenského života jednoho malého města v první polovině dvacátého století nahlédne do mnohem širší problematiky jednak fenoménu volného času a společenského života (v obou formách ne/ i institucionalizovaného), jednak role regionálních a provinčních center v periferních oblastech. Periferalita je zde míněna v obou smyslech slova, jak objektivní fyzická daná geografickou polohou místa, tak symbolická daná jeho ekonomickými a demografickými možnostmi a sociální strukturou. Autor si vybral pro svoji práci město Humpolec, které dobře zná. Z Humpolce pochází a má k městu emocionální vztah. Tyto okolnosti se v práci promítly velmi pozitivně důvěrnou orientací v prostoru, znalostí reálií, archivu i místní společnosti na jedné straně, ale současně i důsledně dodržovaným odstupem objektivně analyzujícího badatele na straně druhé.

Jmenované fenomény jsou zkoumány ve vývoji, s důrazem na otázku jaké probíhaly proměny první polovině dvacátého století, respektive v období zhruba třiceti let od vzniku Československa. Toto období je v obecné rovině charakterizováno velkými sociálními změnami a technologickými zvraty, v kontextu národních dějin potom jako jejich nejdramatičtější období. Autor ve své práci vychází z konstatování, že velké dějiny bývají většinou psány z pohledu centra – ať již jím je hlavní město, či abstraktně vyjádřeno mocenské centrum. Ve své práci se naopak pokusil zmapovat, jak se velké společenské proměny projeví v životě malého města. Vycházel přitom z předpokladu, že kulturní vzorce se ve společnosti utvářejí v centru, v elitní (ve vyšší) společnosti a předávají směrem dolů a ven do periferie: e.i. malá venkovská města jsou ovlivňována zvenčí, přejímají kulturní vzorce vytvářené ve velkých městech. Venkovská města jsou potom nejen periferiemi centra, ale současně plní roli center a vzorů pro ještě menší města a vesnice a pro jejich venkovské okolí. Centralita a periferalita v malém městě v Krajíčkově interpretaci „nestojí proti sobě, ale jdou spíše ruku v ruce a navzájem se doplňují“ (s.6). Autor chtěl ve své práci tyto výchozí hypotézy (opřené o koncepty formulované P. Borsayem, J. Dumazedierem, L. Mumfordem, J. Musilem a S. Parkerem) prověřit a proto si kladl především otázku o zdrojích, obsahu, formátu a intenzitě proměn.

Autor svoji diplomovou práci rozdělil do sedmi kapitol, z nichž první čtyři uvádějí do problematiky: Stav bádání mapuje kapitola věnovaná pramenům a literatuře, použité koncepty vysvětluje kapitola druhá zaměřená na městský společenský život a zábavu. Kapitola třetí charakterizuje Humpolec, jenž si autor vybral pro svoji případovou studii a v následující kapitole jeho vývoj zarámoval do celostátního kontextu. Poté ve třech chronologicky definovaných kapitolách sledoval proměny společenského života Humpolce ve 20. 30. a 40. letech dvacátého století. Své otázky kladl městským kronikám, spolkovým kronikám a regionální historiografii (Kocian, Pustina) – tyto prameny podrobil obsahové analýze.

Výsledky bakalářské práce Jana Krajíčka vidím v širším kontextu výzkumu společenského života maloměstského prostředí. Před časem jsem se studenty účastnila etnologicko/sociologického projektu „Slova města“, kde jsme společně zkoumali vývoj a proměny neinstitucionalizovaných forem společenského (malo)městského života, respektive městského korza na příkladu Poděbrad, Sušice, Kroměříže, Třebíče, Jihlavy ad.. Výchozí hypotéza tohoto projektu předpokládala, že ve většině měst korzo zmizelo po druhé světové válce primárně pod politickým tlakem a sekundárně pod vlivem technologických změn a proměny životního stylu. Historický výzkum prokázal, že se korzo proměňovalo a mizelo již za války z důvodů politických a že proměny životního stylu a technologické změny (automobilismus, chataření, film a televize) byly zřejmě silnějšími faktory změn než politika. (Klusáková, Ettlrová, Český Lid 3/2003). Z tohoto výzkumu vyplynula celá řada otázek – jak se váže společenský život malého města na jeho funkci lokálního či regionálního centra, zda politizace společenského života začíná až po válce, zda se změny dotkly stejným způsobem spolkové činnosti (institucionalizované formy společenského života) a jak je to s vlivem technologií, životního stylu a politiky. Z této perspektivy vidím práci Jana Krajíčka jako velmi užitečný a zajímavý pokus odpovědět na tyto otázky. Poukázal na politizaci společenského života již v 30. letech, na proměny spolkové činnosti, na tlak proměny životního stylu, vliv ekonomické situace – krize – na společenský život. Tyto změny vidí v typu společenských aktivit, ve způsobu prezentování oslav výročí a formátu městských slavností. Zamýšlí se i nad příčinami přesunu zájmu od sborového zpěvu k ochotnictví a dopadu nacistické perzekuce na činnost Sokolů. Výsledkem analýzy je i poukaz na zprostorování společenských aktivit, na oslabení významu tradičních center městského života (náměstí, Spolkový dům) a růst vlivu nových center (Sokolovna, Dělnický dům), který naznačuje proměny veřejného prostoru (J. Habermas) a také diverzifikované prožívání městského prostředí (K. Lynch, M. De Certeau). V tomto směru vidím další možnost zkoumaný problém rozvinout. Prostor bakalářské práce je ale limitovaný a prameny pro Humpolec dávají také jen omezené možnosti pro hledání odpovědí na naše otázky. Proto, výsledky práce jsou také limitované a tato případová studia si žádá o prohloubení místy velmi obecných závěrů v širší komparativní perspektivě, která by přinesla více materiálu a paradoxně umožnila větší konkretizaci.

Přes tuto kritickou poznámku považuji práci Jana Krajíčka za velmi zdařilou diplomovou práci. Je napsaná kultivovaně, autor svoji práci vhodně metodologicky ukotvil a konsistentně zpracoval získané poznatky z pramenů a literatury. Práce splnila nároky kladené na bakaláře a velmi ráda ji doporučuji k obhajobě.

Práci Jana Krajíčka hodnotím *vyborně*

Doc. PhDr. Luďa Klusáková, CSc. *Klusáková*

10.6.2009